

เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหา ความต้องการและ โลกทัศน์ของคนชรานั้น
ได้มีผู้ศึกษาและวิจัยไว้ดังนี้

จากคำบรรยายของศาสตราจารย์ นายแพทย์ฝน แสงสิงแก้ว ได้กล่าวถึง
ปัญหาของคนชราไว้ว่าการที่มีคนชราจำนวนคนชราสูงขึ้นเป็นปัญหาคือครอบครัว
และสังคมมากขึ้นทุกที บางประเทศกำลังเผชิญอยู่ และบางประเทศกำลังจะศึกษาเพื่อ
หาทาง เพิ่มพลังสุขภาพจิตของคนชราและขณะเดียวกันก็ให้ความคิดเห็นแก่สังคมถึงความ
สำคัญและความต้องการเรื่องคนชราจึงเป็นเรื่องจำเป็น ด้วยเหตุนี้การศึกษาวิจัยค้นคว้า
ถึงเรื่องคนชราโดยเฉพาะจึงเป็นสิ่งจำเป็นในสถานการณ์ปัจจุบันและก่อนอื่นใดก็ควรจะต้อง
ศึกษาพิจารณาถึงสาเหตุนานาประการที่เป็นสื่อให้เกิดเป็นปัญหาสำหรับคนชราได้ดังนี้

๑. ความเสื่อมโทรมทางร่างกายและสุขภาพ

เมื่อคนมีอายุย่างเข้าสู่วัยชรา สภาพร่างกายจะเสื่อมโทรมไปด้วย ตาเริ่มมัว
มองเห็นไม่ชัด หูไม่ค่อยได้ยิน ลิ้นไม่ค่อยไครส ประสาทต่าง ๆ เริ่มทำงานไม่เต็มที่
กำลังต้านทานต่าง ๆ ลดลง จิตใจก็อ่อนเพลีย และมักจะสนใจสุขภาพของตน ลดน้อย
ลงคือปล่อยเลยตามเลย มีความรู้สึกว่าตนเองแก่แล้ว ลักษณะเช่นนี้ถ้าเกิดในตัวคนชรา
คนใดแล้ว จะมีเพิ่มขึ้นไปเรื่อย ๆ จนถึงที่สุดที่เรียกว่าหมดอายุขัยตายอยาก แม้แต่อาหาร
การกินก็ไม่สนใจ ร่างกายจะอ่อนแอ จิตใจหงุดหงิดอารมณ์เสียง่าย และเกิดโรคอื่น
ตามมาได้ง่าย

๒. การสูญเสียหน้าที่ทางเศรษฐกิจ

ในสังคมอุตสาหกรรม โอกาสการทำงานของคนชราได้ลดน้อยลง เพราะสังคมแบบนี้จะพยายามจัดการทำงานแบบมีประสิทธิภาพ เช่น มีโบนัส มีรางวัลกับคนที่ทำงานดีเกินคนงานจึงได้รับการเลือกเฟ้นในการเข้าทำงาน และจะทำงานชั่วระยะที่เขาผลิตได้มากที่สุดเท่านั้น และมีแนวโน้มจะขจัดคนงานออกเมื่อถึงเวลาอันสมควร ทำให้ไม่มีที่สำหรับคนงานที่มีอายุ นอกจากนี้คนงานก็ไม่ค่อยใช้มากเพราะใช้เครื่องจักรแทน

อายุจึงเป็นอุปสรรคในการทำงาน แต่ละสังคมก็กำหนดอายุขึ้นสูงไว้ เช่น ๖๐, ๖๕ ปี เป็นต้น สำหรับไทยเรากำหนดไว้ ๖๐ ปี สภาพเช่นนี้ไม่เหมือนกับสังคมแบบเกษตรกรรมที่ญาติพี่น้องมารวมกันเป็นหน่วยของสังคมและให้ความสำคัญแก่ผู้อาวุโสแม้จะผ่านวัยทำงานไปแล้วก็ตาม หรือในระบบเจ้าขุนมูลนาย นายจ้างก็จะให้การดูแลลูกจ้างในยามที่ชราภาพ จะเห็นได้ว่าการชราขายได้เป็นปัญหาสำคัญแก่คนชรามาก

๓. การขาดความรักความเอาใจใส่

คนชราเปรียบเหมือนต้นไม้ที่ต้องการน้ำ แสงแดดและปุ๋ย ความรักความเอาใจใส่เป็นสิ่งช่วยให้ชีวิตคนชรา มีความหมายคนชราไม่ต้องการมีชีวิตที่ได้อาหารกินไปวันหนึ่ง ๆ แต่ต้องการความรักจากลูกหลาน โดยแสดงความเอาใจใส่บ้าง โดยเฉพาะในครอบครัวตะวันตกมักจะขาดความอบอุ่น แม้เศรษฐกิจจะพออยู่ได้ เช่น รับเงินประกันความมั่นคงทางสังคมหรือประชาสงเคราะห์ซึ่งก็ไม่เพียงพอ เพราะความต้องการทางด้านจิตใจเป็นสิ่งสำคัญ ถ้าคนชรามีแต่ความเปล่าเปลี่ยว อ้างว้าง คนชรา นั้นจะอายุสั้นเร็วขึ้น^๑

๔. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

๔.๑ การเปลี่ยนเป็นครอบครัวขนาดเล็ก ที่ประกอบด้วยสามีภรรยาและลูก ซึ่งมีความเป็นอิสระเสรีภาพ ไม่ต้องพึ่งพาอาศัยคนชรา คนชราจึงถูกทอดทิ้ง ซึ่งติดกับ

^๑ สุพัทรา สุภาพ, ปัญหาสังคม, หน้า ๘๖-๘๗.

สมัยก่อนคนชรามีความสำคัญต่อครอบครัว เพราะเป็นผู้อบรมสั่งสอนลูกหลาน ช่วยทำงานในบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ ลูกหลานที่มีหน้าที่ดูแลพ่อแม่ที่แก่แล้ว มีหน้าที่ตอบแทนบุญคุณโดยให้เงินแก่ท่านอย่างสมแก่ศภาพ

๔.๒ ค่านิยม (Value) สมัยก่อน ผู้สอนอาวุโสต้องเคารพผู้อาวุโส ปัจจุบันมีแนวคิดว่าการค่าสมัยคร่ำครึ ความคิดไม่ก้าวหน้า ฯลฯ และถ้าเป็นสังคมแบบให้เด็กมีเสรีภาพแล้ว ลูกหลานมักจะวิจารณ์ความคิดของปู่ย่า ตายาย จึงเกิดปัญหาว่าจะทำอย่างไรให้คน ๓ ชัยอายุนี้เข้ากันได้

๔.๓ การอพยพเคลื่อนย้าย ทำให้ความผูกพันและความปรองดองในบ้านไม่แน่นแฟ้น เช่น คนที่อพยพหางานทำไปเรื่อย ๆ แล้วแต่ใครจะว่าจ้างหรือบุคคลที่ชอบเคลื่อนย้ายเปลี่ยนที่อยู่บ่อย ๆ คนชราจึงถูกทอดทิ้งให้อยู่อีกทางหนึ่ง โดยไม่ได้รับการเอาใจใส่ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดสำหรับไทยเราก็คือ พวกกรรมกรที่อพยพมาจากภาคต่าง ๆ แล้วทิ้งลูกเมีย พ่อแม่ไว้เบื้องหลัง แล้วหายไปนาน ๆ โดยไม่คำนึงว่าพ่อแม่ลูกเมียจะอยู่กันอย่างไร

นอกจากสาเหตุหลาย ๆ ประการดังกล่าวนี้แล้วควรจะคำนึงถึงปัญหาพื้นฐานทั่ว ๆ ไปที่คงมีอยู่ในด้านทัศนคติของชุมชนที่มีต่อค่านิยมของคนชรา การเข้าใจข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับคนชรา และความต้องการของคนชราซึ่งจะทำให้ความไม่เข้าใจและความหวาดกลัว ความวิตกกังวลของคนชราลดน้อยลง การวิจัยในเรื่องนี้จะพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมของคนชราที่จะช่วยให้เข้าใจคนชรามากขึ้น ^๒

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๗.

^๒

James H.S. Boassard, Social Change and Social Problems,

(New York : Harper and Brothers, 1938), pp.317-318.

จากการศึกษาของ Friedberge พบว่า ปัญหาสำหรับคนชรานั้น จัดได้ว่าเป็นปัญหาทางด้านจิตวิทยามากกว่าปัญหาอื่นใด โดยเฉพาะคนชราที่อยู่ในสถานสงเคราะห์นั้น เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายในสถานสงเคราะห์ควรเข้าใจจิตวิทยาของคนชราเป็นอย่างดี มิฉะนั้นการสงเคราะห์จะไม่ได้ผล

สำหรับการศึกษาถึงปัญหาสาเหตุที่ทำให้คนชราต้องเข้าอยู่ในสถานสงเคราะห์นั้น เป็นปัญหาจากสาเหตุหลายประการ เช่น ปัญหาทางกาย การเจ็บป่วย ช่วยตัวเองไม่ได้ และปัญหาเศรษฐกิจ การขาดแคลนทุนทรัพย์ที่จะเลี้ยงชีพ รวมถึงปัญหาทางจิตใจและอารมณ์ที่มีความทุกข์กังวลและซบเซาใจในการจะอยู่กับครอบครัวสืบไป จากการศึกษาวิจัยของอุทศราพร บุณนาค ถึงปัญหาคนชราในสถานสงเคราะห์ของรัฐบาล ที่สถานสงเคราะห์คนชราบางแห่ง กรุงเทพมหานครพบว่า สาเหตุอันดับแรก คือไม่มีที่อยู่อาศัยคิดเป็นร้อยละ ๘๐.๕๐ แสดงว่าคนชราต้องการที่อยู่อาศัยที่มีความมั่นคงและปลอดภัย สาเหตุอันดับรองลงมาคือขาดผู้อุปการะเลี้ยงดูคิดเป็นร้อยละ ๓๕.๓๓ ทั้งนี้ เพราะลักษณะครอบครัวและสภาวะสังคมไทยในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป คุณค่าของคนชราในสังคมไทยลดน้อยลง ประกอบกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจจึงมีผลกระทบต่อคนชราให้หันมาพึ่งบริการสถานสงเคราะห์ของรัฐบาล สาเหตุประการที่สามคือสาเหตุทางจิตใจและอารมณ์ เนื่องจากคนชรารู้สึกว่าตนเองไม่มีความสุขเมื่ออยู่กับครอบครัวคิดเป็นร้อยละ ๒๑.๓๐ ตามปกติคนชราย่อมมีความต้องการความรัก ความเอาใจใส่และความยกย่องนับถือจากครอบครัว แต่เมื่อคนเราไม่ได้รับการตอบสนองต่อความต้องการดังกล่าว จึงทำให้คนชราปรับตัวเข้ากับครอบครัวไม่ได้ สาเหตุประการที่สี่ คือสาเหตุทางด้านร่างกาย เนื่องจากเจ็บป่วย ทั้งนี้เพราะสภาพความเสื่อมของร่างกายตามธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๖๓ เมื่อคนชราประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม จิตใจ และอารมณ์ และร่างกายตาม

ที่กล่าวข้างต้น ทำให้คนชราเฝ้าร้อยละ ๗๖.๐๐ ตัดสินใจด้วยตนเองเข้ารับการสงเคราะห์^๑ แต่การเข้าอยู่เป็นสมาชิกในสถานสงเคราะห์นั้น ก็ย่อมมีปัญหาหลายประการเป็นปัญหาของคนชราด้วยกันเกี่ยวกับการปรับตัวเข้ากับสังคม เป็นการยากยิ่งต่อการจะมีพฤติกรรมที่ดีต่อกัน จึงเป็นภาระกิจของเจ้าหน้าที่สถานสงเคราะห์จะต้องประสบกับปัญหาที่จะต้องแก้ไขตลอดเวลา

ปัญหาการปรับตัวของคนชราในสถานสงเคราะห์ ปรากฏว่าปราณี วิญญูเรือง ได้ทำการศึกษาเรื่องการปรับตัวของคนชราเป็นเวลาานนั้น ๑๐ กว่าปี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานสงเคราะห์คนชราภาคตะวันออกเฉียงเหนือว่าปัญหาสังคมของคนชราไทย (Social Problems of Thai Old Age) นั้นคือปัญหาที่ยากที่เกิดขึ้นเป็นประจำทางด้านสังคมระหว่างคนชราด้วยกัน ซึ่งนับเป็นเรื่องที่ยากมาก เพราะคนชราต่างมาจากครอบครัวและต่างสถานที่แล้วมาอยู่ร่วมกัน ย่อมมีปัญหาการขัดแย้ง (Conflict) เกิดขึ้นเสมอ เป็นต้นว่า คนชราบางคนมีอุปนิสัยแตกต่างกัน ก็บ้าง ไม่ก็บ้าง บางคนใจดี มีความเชื่อเพื่อเชื่อแต่ต่อเพื่อนฝูง เป็นคนมีคุณธรรมประจำใจ จะเป็นคนที่ประพฤติดี ไม่กล้ากระทำความผิดที่ผิดศีลธรรมอันดี แต่บางคนเอาแต่ใจตนเอง เช่น อยากจะทำมาก รับประทานก็ไม่คำนึงว่า เพื่อนคนชราด้วยกันจะนอนหลับอยู่ใกล้ ๆ จะตกใจตื่นด้วยเสียงทำมากก็เป็นไปได้ บางคนชอบขัดคอคน ชวนยั่วเย้าให้เพื่อนชราโกรธ พฤติกรรมเหล่านี้ตรงกับที่ Gilula กับ Daniels ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า พฤติกรรมใดก็ตามที่ขอบผู้เป็นทำนองโจรมือ (ทั้งเปิดเผยและซ่อนเร้น) การกระทำนั้นประมาท (เช่น พุคกระหนาบกระแทก เป็นต้น) รวมทั้งพฤติกรรมแบบวางอำนาจ ช่ม เหล่านี้จัดว่าเป็นความก้าวร้าวทั้งสิ้น^๒ นอกจากนี้คนชราบางคนยังเป็นคนโลภมาก ชอบแหย่เอาสิ่งของ

^๑ อุตตราพร บุญนาค, ปัญหาและความต้องการของคนชราในสถานสงเคราะห์คนชราบางแห่ง, หน้า ๑๐๐.

^๒ Gilula M.F. & Daniels D.N., Violence and Man's struggle to adapt, (Science No.164, 1969), p.396. (n.p.)

ที่สถานสงเคราะห์น่านบริการ เช่น ซอนซอม หรือซันน้ำ ไข่มุขไปแหวไว้ในที่ของคน
 เพื่อจะล่ำเสียงให้ลูกหลานเดี๋ยมาเยี่ยมอีกต่อไป บางคนชอบสะสมของเก่าที่ไร้ค่า เช่น พวก
 กระดาษ กระจกพลาสติก รูปภาพปฏิทินเก่า ๆ ไข่มุขจริง กระจังมณี ฯลฯ เอาของเหล่านี้
 มาซุกไว้ใต้ที่นอนหรือใต้เตียง เป็นการเพิ่มน้ำหนักของเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์ในการ
 เก็บกวาดทำความสะอาดในตึกมกกลางปฏิภณิยาของคนชราจะแสดงความโกรธไม่พอใจอย่างยิง
 ต่อการกระทำของเจ้าหน้าที่ดังกล่าว ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ทุกคนก็ต้องให้อภัยเพราะตระหนักดีว่า
 คนชรามักจะเสียดายของไปเสียหมด บางคนมีนิสัยโยกย้ายของของคนอื่น บางครั้งก็เปลี่ยน
 นิสัยเป็นชอบขโมย เช่น ขโมยขนมของผู้อื่น แอบเก็บผลไม้ที่เจ้าหน้าที่เพาะปลูกเอาไป
 ขาย คนชราอีกประเภทชอบคุยโอ้อวดว่าเป็นผู้รู้ดี ชอบพูดจาอ้างกฎหมาย วางท่าทาง
 ว่าสูงกว่าผู้อื่น มีการแบ่งชั้นวรรณะ ชอบเปรียบเทียบดูถูกคนอื่น ทั้งเป็นคนประเภทมีนิสัย
 เห็นแก่ตัวขาดความเมตตา ไม่ให้อภัยแม้แต่เพื่อนคนชราที่กำลังเจ็บป่วยอยู่ก็ตาม นอกจากนี้
 นี้คนชราประเภทนี้ยังมีบทบาทที่จะเรียกร้องอย่างโน้นอย่างนี้ ซึ่งเป็นการเรียกร้องที่เกิน
 สิทธิหน้าที่ของคนชรา ซึ่งสถานสงเคราะห์ก็ไม่สามารถจะดำเนินการให้ได้ คนชราบางคน
 อดีตเคยเป็นนักเลงโตมาก่อน ก็ยังติดนิสัยมาจนชรามีเรื่องซัดใจระหว่างคนชราด้วยกัน
 ก็ทำร้ายร่างกายซึ่งกันและกันทำให้เป็นภาระของเจ้าหน้าที่สถานสงเคราะห์ที่จะต้องช่วย
 คัดสินคดีอีกต่อไป

สำหรับบทบาททำที่ของคนชรา โดยทั่วไปกล่าวได้ว่าคนชราส่วนมากใจน้อย
 มีทิฐิมาก ทำให้เจ้าหน้าที่จะต้องระมัดระวังคำพูด พยายามใจเย็นและอดทนอย่างมาก
 ต้องตระหนักอยู่เสมอว่าพฤติกรรมของคนชราแต่ละคนไม่เหมือนกัน การปฏิบัติของเจ้าหน้าที่
 ต้องใช้วิธีการที่เหมาะสม เป็นต้นว่าการปลอมโยนและชี้แจงเป็นกรณีพิเศษ แต่บางครั้ง
 ก็ต้องใช้วิธีการทั้งปลอมทั้งชู แต่หากใช้ทุกวิธีการแล้วไม่ได้ผลก็ต้องใช้มาตรการขั้นเด็ดขาด
 เพื่อจะรักษาความยุติธรรมเอาไว้ให้มากที่สุด

ปราวณี วิญญูเรือง, "แก" เอกสารประกอบคำบรรยายของบุคลากรสถาน
สงเคราะห์คนชราภาคตะวันออกเฉียง (สถานสงเคราะห์คนชราภาคตะวันออกเฉียง อำเภอบางละมุง
 จังหวัดชลบุรี, ปี ๒๕๑๘), หน้า ๑-๘.

พฤติกรรมที่เป็นปัญหาของคนชราในสถานสงเคราะห์ดังกล่าวเป็นปัญหาอันยิ่งใหญ่ที่เจ้าหน้าที่และนักสังคมสงเคราะห์จะต้องใช้หลักการของการสังคมสงเคราะห์เท่านั้นที่จะแก้ปัญหาเหล่านี้ได้ นั่นก็คือ ต้องใช้หลักการ Problem Solving Approach ของ Helen Pearlman ซึ่ง Pearlman เชื่อว่าคนเรามีปัญหาเพราะความขัดข้อง มีปัญหาเพราะขาดการกระตุ้น (Motivation) อย่างถูกต้อง ขาดความรู้ในการเผชิญ และแก้ไขปัญหาย่างถูกวิธีและขาดโอกาส (Opportunity) ที่จะแก้ไขปัญหานั้น ๆ กระบวนการของกลุ่ม Problem Solving จึงมุ่งที่จะช่วยให้ผู้รับการสงเคราะห์ (clients) สมบายใจมีกำลังใจและการกระตุ้นให้รู้จักแก้ปัญหาคือช่วยให้ผู้รับการสงเคราะห์คลายความกังวลใจ คลายความกลัว และให้กำลังใจให้เขาต่อสู้กับปัญหาที่มีอยู่และการที่ผู้รับการสงเคราะห์จะใช้วิถีใดในการแก้ปัญหานั้น จะต้องมีการปรึกษาหารือกันอย่างรอบคอบระหว่างนักสังคมสงเคราะห์และผู้รับการสงเคราะห์ นอกจากนี้ Trecker เชื่อว่าการสงเคราะห์กลุ่มชน (Social Group Work) จะเป็นวิธีการอันหนึ่งซึ่งจะช่วยให้บุคคล กลุ่มชน สถาบันในชุมชนจะได้รับความช่วยเหลือจากนักสังคมสงเคราะห์ ซึ่งจะเป็นฝ่ายชักนำ การกระทำค้ำค้ำของบุคคลโดยให้ผู้รับการสงเคราะห์แสดง ออกมาในรูปของการกระทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อว่าเขาเหล่านั้นจะมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันและให้โอกาสในการพัฒนาประสบการณ์ความสามารถ และความถูกต้องของเขา เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายของการพัฒนาบุคคล กลุ่มชน และชุมชน ในที่สุด ๒

---

๑ Pearlman, Helen Harris, "Social Casework : The Problem-Solving Approach," p.2.

๒ Harleigh B. Trecker, "Social Work Administration," (New York : Association Press, 1975), p.340.

แนวความคิดเรื่องความต้องการของคนชรา

ได้มีผู้ศึกษาถึงความต้องการของคนชราไว้ดังนี้

สุพัตรา สุภาพ ไก่กล่าวถึงความต้องการของคนชราไว้ ๒ ประการ คือ

๑. ความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ คือความต้องการได้รับความช่วยเหลือทางด้านการเงิน เช่น ลูกหลานหรือญาติอาจให้การเลี้ยงดู ตามสมควรแก่สภาพ ถ้าหากคนชราไม่มีรายได้อื่นใด แต่ถ้ามองในด้านความมั่นคงทางสังคมที่ต้องเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องมีการสวัสดิการแก่คนชรา เช่น การให้บำนาญ การสงเคราะห์คนชราหรือการประกันคนชรา เพื่อให้ทุกคนมีรายได้ยามชราภาพ

๒. ความต้องการในด้านที่อยู่อาศัย โดยให้คนชราที่มีที่พัก เช่น อาจจะอยู่ในบ้านของตนเองหรือลูกหลาน ญาติพี่น้อง หรือในสถานสงเคราะห์ของรัฐหรือเอกชน

Ethel Shanas ไก่กล่าวถึงความต้องการของคนชราไว้ว่า

๑. ความต้องการในด้านอนามัย คนชรามักจะมีสภาพร่างกายอ่อนแอกว่าหนุ่มสาว จึงเป็นหน้าที่ของลูกหลานจะต้องให้การเอาใจใส่ ซึ่งในหลายประเทศมีบริการด้านนี้อย่างจริงจัง โดยรัฐบาลให้บริการทางด้านประกันสุขภาพแก่คนชรา เช่น สหรัฐอเมริกา และประเทศทางยุโรป เป็นต้น

๒. ความต้องการในด้านการทำงาน การมีงานทำมีความหมายแก่คนชรามาก เพราะเป็นที่มาของรายได้และเป็นการใช้เวลาให้หมดไป ใช้แรงงานให้เกิดประโยชน์ เป็นการป้องกันความเบื่อหน่าย มีเพื่อนที่จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น นอกจากนั้นยังเป็นการแสดงความสามารถเพื่อให้คนอื่นยอมรับหรือเคารพนับถือ เพราะคนชราบางคนทำงานไม่ใช่ว่าหวังเงิน แต่ทำเพื่อฆ่าเวลาเพื่อความภูมิใจมากกว่า

Otto Pollak ได้ให้คำนิยามเกี่ยวกับคนชราไว้ว่า

คนชราต้องการความรัก ความเคารพ ความอบอุ่น ความเอาใจใส่เป็นสิ่งที่ทุกวัยเฝ้าหา ยิ่งในคนชราด้วยแล้วความต้องการจะมากขึ้น เพราะเป็นวัยที่เรียกว่าไม่ไกลฝั่งความตายอยู่ใกล้เข้ามาทุกที เป็นวัยที่อยากจะมีคนรักและอยากจะถูกรักเช่น^๑ อยากให้ลูกหลาน ญาติพี่น้องนึกถึงตนและเอาใจใส่ตนบ้าง เช่น มาพูดคุย กอดจูบ ทำอะไรให้คนชราได้รับประทาน หรือถ้าคนชราทำอาหารสิ่งใดให้ลูกหลาน ๆ ก็ควรชมเชย ทำน้าง เป็นการให้กำลังใจ เป็นการตอบแทนบุญคุณที่ท่านได้เลี้ยงดูลูกหลานมา จะเป็นการช่วยให้คนชรามีความสุขในบั้นปลายชีวิต

ศาสตราจารย์ วารุณี บินทสันต์ ได้กล่าวถึง ความต้องการไว้ว่าคนชราต้องการความรัก ความอบอุ่น ความมั่นคง การยอมรับ การยกย่อง ความเคารพนับถือ ต้องการความเป็นอิสระ และต้องการอยู่เป็นสัดส่วนเป็นอิสระ เพื่อคนชราจะได้^๒ ที่อยู่ตามความพอใจที่คิดจะทำอะไรได้ด้วยตนเอง

C. Paul Brearley ได้ชี้ให้เห็นว่าการสนองความต้องการของคนชราเกี่ยวกับการจัดบริการทางสังคมสงเคราะห์สำหรับคนชรา เพื่อสนองความต้องการแก่คนชรา นั้น คนชราต้องการการบริการที่เป็นประโยชน์ เช่น ต้องการบริการที่พักอาศัย ต้องการอาหารมีคุณค่า และที่อาบน้ำ โดยเฉพาะต้องการที่เลี้ยงที่คอยดูแลคนชราและ

^๑ Otto Pollak, Social Adjustment in Old Age, pp.46-48.

^๒ วารุณี บินทสันต์, ดูแลเข้าใจและปฏิบัติต่อคนชรา คำบรรยายวิชาการ วิทยาลัยศึกษา, ๒๕๑๘, หน้า ๑-๒. (อัครสำเนา)

คนชราซึ่งต้องการบริการในวาระสุดท้าย คือบริการทางสังคมในภาวะตอนตายด้วย *

Virginia E. Schein ได้ทำการวิจัยแรงจูงใจและความต้องการในเรื่องเกี่ยวกับอายุ ความต้องการเบื้องต้นและเพศสัมพันธ์กับสถานการณ์และความพอใจ ได้อธิบายไว้ใน Chapter II Sections 5 อายุอาจจะมีความสำคัญเกี่ยวกับความต้องการเป็นอันดับ ๒ และคำตอบในเรื่องความต้องการปรากฏว่า

๑. ความต้องการใฝ่อำนาจ จากการทดสอบโดยใช้เครื่องมือทดสอบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (T.A.T.) แสดงให้เห็นว่าหญิงชายอายุเกิน ๓๕ ปีขึ้นไป มีความต้องการใฝ่อำนาจสูงกว่าผู้มีอายุต่ำกว่าความหมายของคนชราชายและคนชราหญิง อายุ ๕๕ ถึง ๗๐ ปี มีความแตกต่างกันในเรื่องความต้องการอำนาจและความรับผิดชอบ
๒. ความต้องการใฝ่สัมฤทธิ์ จากการทดสอบโดยใช้ T.A.T. แสดงว่า ความต้องการใฝ่สัมฤทธิ์ของคนหนุ่มสาวมีมากกว่าคนชรา อัตราความต้องการใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำลง จะเห็นว่าผู้ชาย ๔๐-๕๔ ปี เป็นคนแข็งแรง ต้องการความก้าวหน้า ต่างกับคนชรา อายุ ๕๕-๗๐ ปี จัดเป็นคนไม่กระตือรือร้นต่อความสำเร็จเท่าที่ควร
๓. ความต้องการใฝ่สัมพันธ์ จากการทดสอบโดยใช้ T.A.T. แสดงว่า ผู้หญิงอายุ ๕๕ ปี ไม่ค่อยจะมีความต้องการที่จะเป็นที่ยอมรับในสังคมมากนัก แม้ว่าจะยังต้องการติดต่อกับสมาชิกในวัยเดียวกัน ๒

---

* C. Paul Brearley, Social Work Aging and Society,
(New York : Routledge Kiegan, Broadway House, 1975), p.107.

๒ Virginia E. Schein, Personality Dimensions and Needs,
Aging and Society : Volume One : An inventory of research finding,
(New York : Russell Sage Foundation, 1968), pp.283-284.

สำหรับการวิจัยในประเทศไทยพบว่า คนชราในสถานสงเคราะห์มีความต้องการอันดับ ๑ คือความต้องการบริการทางการแพทย์ทั้งในและนอกสถานสงเคราะห์ คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๓๓ สำหรับด้านจิตใจ คนชราที่มีปัญหาต้องการปรึกษาแพทย์ที่เสียญาติ คู่สมรส และพระสงฆ์ตามลำดับความต้องการในการมีสัมพันธ์กับบุคคลภายนอก และคนชราได้รับการติดต่อกับญาติและครอบครัวนาน ๆ ครั้ง ส่วนความต้องการพักผ่อนนั้น คนชราส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๐๐ มีความต้องการนั่งนอนเฉย ๆ และฟังวิทยุการอ่านหนังสือ คนชราส่วนน้อยที่ต้องการทำงานอดิเรกต่าง ๆ เป็นต้น^๑

ในเรื่องความต้องการของมนุษย์นั้น มีนักทฤษฎีเรื่องความต้องการหลายคน ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการนานาประการ แต่ MasLow เป็นเจ้าของทฤษฎีความต้องการที่เป็นความต้องการที่เป็นมาตรฐานของมนุษย์ทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง MasLow ชี้ให้เห็นเด่นชัดว่าความต้องการทั้ง ๖ ชั้นนั้น ความต้องการชั้นแรกเป็นความต้องการพื้นฐานที่จะต้องได้รับการสนอง เป็นประการแรกของคนทุกวัย จะเห็นได้ว่าในวัยทารก วัยเด็กต้องการ ความต้องการชั้นแรกนี้มากที่สุด ในทำนองเดียวกันความต้องการชั้นแรกนี้คนในวัยชราต้องการมากที่สุดเช่นกัน จากการศึกษาคนชราในสถานสงเคราะห์ทั้ง ๓ แห่งพบว่ามีความต้องการตามทฤษฎีของ MasLow^๒ ดังนี้

๑. ความต้องการทางร่างกาย คนชรามีความต้องการปัจจัย ๔ ของการดำเนินชีวิต คือความต้องการอาหาร ๓ มีต้องการพักผ่อน นั่งนอนเฉย ๆ เป็นส่วนใหญ่ ยามเจ็บป่วยก็ต้องการรักษาพยาบาลในสถานสงเคราะห์และนอกสถานสงเคราะห์ล้วนแล้วแต่เป็นความต้องการขั้นต้น เพื่อสนองความต้องการทางร่างกายทั้งสิ้น

^๑ อุตตราพร บุนนาค, "ปัญหาความต้องการคนชรามานานแล้ว", หน้า ๑๐๒-๑๐๓.

^๒

B. Hicks, Herbert, "Maslow's general theory of human motivation," Management of Organization, (New York : McGraw Hill Book Company, 1967), pp.234-240.

๒. ความต้องการด้านความปลอดภัย เห็นว่าความต้องการชั้นนี้เป็นความต้องการ
 ต่อจากร่างกายและจิตใจ คือ ความต้องการความปลอดภัย เพราะฉะนั้นคนที่คนชรา
 ได้รับการดูแลคุ้มครองจากเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์และการที่เจ้าหน้าที่หรือนักสังคม
 สงเคราะห์ให้คำปรึกษาในปัญหาที่คนชรากังวลใจ ก็จะช่วยสนองให้คนชราที่มีความรู้สึก
 อบอุ่น มีความรู้สึกว่าได้มีการคุ้มครองด้วยดี

๓. ความต้องการทางด้านสังคม แม้ว่าคนชราส่วนใหญ่มีความสนใจที่จะสมาคม
 กับสังคมภายนอกน้อยลง แต่คนชราในสถานสงเคราะห์ก็จำเป็นจะต้องอยู่ร่วมกับคนชรา
 ด้วยกัน สถานสงเคราะห์จึงต้องพยายามจัดกิจกรรมหลายประการ เพื่อให้คนชราได้
 สัมพันธ์ร่วมกัน เป็นต้นว่าให้มีกิจกรรมสันทนาการเดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อให้ตรงกับ
 หลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์ของ Perlman ที่ว่าการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้รับ
 การสงเคราะห์นั้น เป็นสิ่งหนึ่งในความจริงทั้งหมดและการสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างผู้รับ
 การสงเคราะห์ที่ได้นั้นต้องประกอบด้วยหลักการยอมรับ การคาดหวัง การส่งเสริมสนับสนุน
 และการกระตุ้น^๑

๔. ความต้องการความรัก เป็นความต้องการประการสำคัญของคนชราเช่นนั้น
 เพราะคนชราอยู่ในวัยไม่ใกล้เคียง ย่อมต้องการที่พึ่งทางใจ คือความรักเอาใจใส่จากครอบครัว
 และบุตรหลาน แม้แต่ในยามที่คนชราอยู่ในสถานสงเคราะห์คนชราด้วยกันก็ยังปรารถนา
 ความรักระหว่างเพื่อนคนชราในวัยเดียวกัน ต้องการการเยี่ยมเยียนของลูกหลานหรือ
 ผู้เคยอุปการะกันมา จะสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนว่าระหว่างศึกษาวิจัยว่าทุกครั้งที่มีผู้ใจบุญ
 เอาอาหารหรือผลไม้ หรือเงิน หรือยามมาบริจาคคนชราจะตื่นเต้นยินดีและพร้อมใจกัน
 เตรียมตัวต้อนรับเสมอ

---

^๑ Helen H. Perlman, Social Casework : A Problem-Solving
 Process, (Chicago : The University of Chicago, 1957), p.72.

๕. ความต้องการเกียรติยศ หรือความต้องการความภาคภูมิใจ คนชราที่มีความประทับใจในอดีตและผลงานที่เคยกระทำมา เช่นคนชราชายบางคนเคยรับราชการทหาร เคยต่อสู้ในสมรภูมิมารมาในอดีตเมื่อผู้วิจัยสัมภาษณ์ก็จะเล่าถึงประสบการณ์ที่ผ่านมาอย่างภาคภูมิใจตรงตามที่ Perlman ได้กล่าวว่าหลักการของ Psychological Approach ตามทฤษฎีของฟรอยด์ นักสังคมสงเคราะห์จะช่วยให้ client (ผู้รับการสงเคราะห์) สามารถสร้าง ego ได้อย่างเหมาะสมกับวิถีดำเนินชีวิตก็ได้มุ่งความสนใจไปถึงเรื่องราวในอดีตของผู้รับการสงเคราะห์^๑

๖. Need for self-actualization ความต้องการขั้นสูงสุดนี้เป็นความต้องการที่คนชราส่วนใหญ่ไม่ต้องการ เพราะเป็นวัยไม่ใกล้เคียงหรือรอวันตาย แต่คนชราจำนวนหนึ่งก็มุ่งฝึกสมาธิและทำใจวางตามหลักพระพุทธศาสนา เพื่อไม่ยึดมั่นถือมั่นในสิ่งใด คนชราจำนวนน้อยที่มีความสามารถพิเศษ เช่น คนชราหญิงและชายในสถานสงเคราะห์แต่ละแห่ง สามารถทำศิลปประดิษฐ์ต่าง ๆ ที่สามารถนำไปร่วมนิทรรศการของสถานสงเคราะห์ได้ ส่วนรายได้ที่ได้รับก็มักจะร่วมบริจาคในกิจการกุศลต่าง ๆ มากกว่าที่จะใช้เป็นรายได้ของตน วิธีการที่สถานสงเคราะห์ส่งเสริมให้คนชราได้แสดงความสามารถประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่สวยงามเช่นนี้ ตรงกับหลักการของ Herbert Stroup ที่ว่าการสงเคราะห์คือศิลปการนำเอาทรัพยากรตลอดจนความคิดอันนำมาใช้ เพื่อบรรเทาความต้องการของเอกชน กลุ่มชน และชุมชน โดยวิธีการตามหลักวิทยาศาสตร์ เพื่อช่วยเขาให้ช่วยตัวเองได้ และในการสงเคราะห์นั้น นักสังคมสงเคราะห์จะต้องร่วมมือกับผู้รับการสงเคราะห์และใช้ความสามารถของผู้รับการสงเคราะห์เป็นหลักสำคัญในการแก้ปัญหาและป้องกันปัญหาของผู้รับสงเคราะห์แต่ละคนด้วย^๒

^๑ Ibid., p.53.

^๒ Herbert H. Stroup, Social Work : An Introduction to the Field, p.2.

แนวความคิดเรื่องโลกทัศน์ (World-views) นั้นได้มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

จอร์จ จุลละ เกศ ได้รวบรวมความหมายของโลกทัศน์ในด้านความเชื่อต่อสิ่งต่าง ๆ ตามหลักการนับถือของลัทธิต่าง ๆ เป็น ๔ ประเภทด้วยกันคือ

๑. Externalized World View เป็นทรรศนะความเชื่อเกี่ยวกับการเคารพบูชาพระเจ้า เป็นทรรศนะความเชื่อที่มีอยู่ตามศาสนาต่าง ๆ ที่เคารพบูชาและยอมรับในอำนาจต่าง ๆ ของพระเจ้า การเชื่อในพระเจ้าสร้างโลก สร้างสรรพสิ่งทั้งหลาย รวมทั้งมนุษย์ด้วย จึงเป็นความเชื่อที่เกี่ยวกับพระเจ้าโดยตรง ในบางลัทธิศาสนาก็มีพระเจ้าเพียงองค์เดียว บางลัทธิศาสนาก็มีมากกว่าหนึ่งองค์ขึ้นไป เช่น ในศาสนาคริสต์ ยิว อิสลาม ต่างมีพระเจ้าในแต่ละศาสนาเพียงองค์เดียว แต่ศาสนาซิกข์ ฮินดู มีพระเจ้าหลายองค์ พระเจ้าแต่ละองค์มีความศักดิ์สิทธิ์และอำนาจเหนือมนุษย์ในด้านต่าง ๆ กัน

๒. Uniform World View เป็นทรรศนะความเชื่อต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่มีรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น ภูติผี ปีศาจ วิญญาณ การทรงเจ้าเข้าทรง ศาลเจ้า เป็นต้น รวมเรียกรูปแบบของสิ่งศักดิ์สิทธิ์นอกเหนือไปจากพระเจ้า

๓. Internalized World View เป็นทรรศนะความเชื่อเกี่ยวกับจิตใจและการกระทำของตนเอง เป็นทรรศนะความเชื่อที่แตกต่างกับ Uniform Worldview และ Externalized Worldview ปรากฏในศาสนาที่ไม่มีพระเจ้า เช่น ศาสนา เช่น ศาสนาพุทธนิกายหินยาน ศาสนาประเภทนี้ปฏิเสธในเรื่องพระเจ้าและภูติผีปีศาจ โดยยึดหลักการกระทำของมนุษย์เองเป็นสำคัญ ในศาสนาพุทธนิกายหินยานผู้ที่ต้องการจะนิพพานก็ต้องพยายามปฏิบัติทางจิตใจด้วยตนเอง ไม่อยู่ในอำนาจของพระเจ้าจะช่วยได้เพราะเป็นทรรศนะความเชื่อที่ขึ้นกับจิตใจและผลกระทำของตนเอง

๔. Scientific World View คือความเชื่อในรูปแบบวิทยาศาสตร์ที่ต้องการให้พิสูจน์และทดลองให้เห็นจริงเท่านั้น เป็นความเชื่อทัศนของนักวิชาการสมัยใหม่ก่อนที่จะยอมรับความรู้ หลักการหรือทฤษฎีใด ๆ ก็ตาม ผู้มีทรรศนะความเชื่อแบบนี้

จะต้องได้รับการทดลองด้วยตนเอง หรือพิสูจน์ให้เห็นด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

W.T. Jones ได้รวบรวมความข้อมูลเกี่ยวกับโลกทัศน์ไว้ดังนี้

๑. ทิศนของแต่ละบุคคล คือ ชุคแรกของแนวความคิดของบุคคลที่มีต่อเรื่องต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง กล่าวคือ

(๑) บุคคลจะเรียนรู้มาตั้งแต่เยาว์วัย แต่ไม่พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เรียนรู้มานั้น ๆ

(๒) การเรียนรู้จะมีผลต่อพฤติกรรมของเขาไม่ว่าพฤติกรรมนั้นจะแสดงออกมาในรูปของคำพูดหรือท่าทางก็ตาม

(๓) บางครั้งเขาจะไม่แสดงออกมาในรูปของคำพูด

(๔) แต่โดยการแสดง ออกในฐานะ เป็นความหมายที่มึนัยหรือความหมายที่ซ่อนเร้น

ลักษณะของโลกทัศน์ (World Views) ซึ่งจะตั้งกฎเกณฑ์ให้เพียงพอจะต้องประกอบด้วยแนวทางหลายแนวทางได้แก่ แนวกำหนดที่จะพิจารณาจะศึกษาอย่างผิวเผินและละเอียดลึกซึ้งและอันไหนที่จะต้องศึกษาอย่างเร่งด่วน มีสมาธิ และลึกซึ้ง สรุปลักษณะง่าย ๆ และอย่างสลับซับซ้อน เช่น รูปแบบที่ใช้แนวความคิดอย่างง่ายหลาย ๆ แนวความคิด แต่ถ้าใครไม่เชื่อรูปแบบอันนี้ว่าพิจารณาอย่างง่าย ๆ ได้แล้ว รูปแบบนี้ที่จะต้องวางอยู่บนพื้นฐานของความหมายที่ชัดเจน ด้วยประการนี้จะต้องมีแนวทางศึกษาในลักษณะที่ละเอียดลึกซึ้ง ฉะนั้น รูปแบบอันนี้จะศึกษาครอบคลุมไม่เพียงแต่พฤติกรรม

จอร์จ จูลดะเกศ, "โลกทัศน์" มานุษยวิทยาเบื้องต้น (ภาควิชาสังคมศาสตร์และมานุษยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๑๘), หน้า ๕๓-๕๔.

ที่มนุษย์แสดง ออกอย่างเด่นชัดเท่านั้น แต่ยังมีหมายถึงโลกทัศน์ของเขาด้วยซึ่งในที่นี้โลกทัศน์ก็คือ ความเชื่อของเขา ทัศนคติ ความหวังและความกังวลใจของเขา^๑

ในเรื่องทัศนคติของคนชรานั้นย่อมมีความแตกต่างจากคนหนุ่มสาวอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในเรื่องความคิด อารมณ์ สุขภาพ ปัญหาส่วนตัวหรือความตาย ความแตกต่างมีอยู่นานัปการ ซึ่งจะดูได้จากพฤติกรรมดังนี้

๑. คนชรามีความรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ น้อยกว่าคนหนุ่มสาว
๒. คนชราจะตระหนักเรื่องความรับผิดชอบต่อโชคชะตาของตนเอง ในขณะที่คนหนุ่มสาวจะคำนึงในเรื่องสภาพแวดล้อมเป็นสำคัญ
๓. ในเรื่องเกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ คนชราและคนหนุ่มสาวจะสนใจในสิ่งที่อยู่ใกล้กับชีวิตของเขาในลักษณะที่ต่างกัน ทั้งนี้คนชราที่เกิดเจ็บป่วยโดยไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงได้อาจจะหาทางรักษาได้ดีกว่าการป้องกัน ถ้าหากคนชราที่เชื่อว่าตนเองต้องรับผิดชอบต่อเหตุการณ์และการแก้ปัญหาคนชราจะหาทางออกโดยคำนึงตนเองมากกว่าคำนึงสภาพแวดล้อม
๔. สำหรับคนชราที่สามารถเข้ากับสิ่งที่อยู่ใกล้ได้เขาสามารถปรับตัวได้เช่นเดียวกับคนหนุ่มสาว ทั้งนี้จึงกล่าวได้ว่าความแตกต่างระหว่างคนชรากับคนหนุ่มนั้น ยังต้องพิจารณาในเรื่องคำจำกัดความและการประเมินคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ด้วย^๒

^๑ W.T. Jones, World Views : Their Nature and Their Function, pp.80-90.

^๒ Matida White Riley and Anne Foner, "The sociology of Age stratification" Aging And Society, (New York : Russell Sage Foundation, 1972), pp.313-316.

เนื่องจากแนวความคิดเรื่องโลกทัศน์นั้นเจาะจงถึงแนวความคิด ความเชื่อ และทัศนคติของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลนั้น ๆ ในสังคมหนึ่ง ๆ ในเรื่องนี้ Secord และ Backman ได้ให้แนวความคิดเรื่องทัศนคติไว้ว่าทัศนคติ คือความรู้สึกลึกซึ้งและแนวทางปฏิบัติหรือท่าทีที่มีต่อสิ่งแวดล้อมอย่างใดอย่างหนึ่ง ความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อสิ่งแวดล้อมแต่ละอย่าง อาจมีองค์ประกอบของความเข้มข้นในปริมาณไม่เท่ากันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลและองค์ประกอบกับทัศนคติประการที่สอง นั้น เป็นองค์ประกอบทางความคิด คือ ความคิดที่เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง นั้นอาจเป็นได้ทั้งในแง่ดีและร้าย องค์ประกอบนี้ขึ้นอยู่กับค่านิยมที่บุคคลได้กำหนดมาตรฐานขึ้นไว้ในใจเป็นสำคัญ^๑

นอกจากนี้ ฟอสเตอร์ (Charles R. Foster) ได้สรุปว่าแนวความคิดที่เกี่ยวกับการเกิดทัศนคติขึ้นอยู่กับสาเหตุ ๒ ประการ คือ

๑. ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งของบุคคล หรือสถานการณ์ตรงการได้ยินได้ฟังได้เห็นรูปภาพหรือได้อ่านเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ แต่ถ้าไม่ได้พบเห็นและไม่ได้ออกสัมผัสของจริงด้วยตนเอง ถือว่าเป็นประสบการณ์ทางอ้อม และเนื่องจากทัศนคติเป็นเรื่องที่เกิดจากการรับรู้ ดังนั้นบุคคลจะไม่อาจมีทัศนคติต่อสิ่งที่เขาไม่ได้มีประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมได้เลย

๒. ค่านิยมและการตัดสินค่านิยม เนื่องจากกลุ่มชนแต่ละกลุ่มมีค่านิยมและตัดสินค่านิยมไม่เหมือนกันแต่ละกลุ่มจึง อาจมีทัศนคติต่อสิ่งเดียวกันแตกต่างกันได้^๒ และได้มีนักวิชาการจำนวนหนึ่งได้ให้ความหมายหรือจำกัดความของโลภทัศน์ไว้ในหนังสือ

^๑ Paul Fl. Secord & Carl W. Backman, Social Psychology (New York : McGraw-Hill Book Company, 1964), pp.97-98.

^๒ Charles R. Foster, Psychology for Life Adjustment, (Chicago : American Technical Society, 1952), p.119.

ต่าง ๆ ซึ่งได้รวบรวมไว้ใน International Encyclopedia of the Social Science ดังนี้

Redfield ได้ให้ความหมายของโลกทัศน์ หมายถึง ระดับความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งบุคคลแต่ละคนซึ่งมีความคิดไม่เหมือนกัน โดยการพัฒนาความเข้าใจนั้นให้สัมพันธ์กับบุคคลที่มีความเป็นอยู่สูงกว่าหรือต่ำกว่า ภูมิลาดกว่าและโง่กว่า ตลอดจนผู้อยู่ในเมืองและชนบท ซึ่งแวดล้อมไปด้วยชนมประเพณีและอารยธรรมที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ Redfield ได้สรุปความหมายของโลกทัศน์ว่า โลกทัศน์จะเกี่ยวข้องกับสิ่งต่อไปนี้

๑. ความเป็นตัวของตัวเองจากส่วนอื่น
๒. ความเป็นมนุษยชาติ
๓. ความมีระดับชั้นและกลุ่มคน
๔. สิ่งที่มีอยู่จริงในธรรมชาติและสิ่งที่เป็นนามสมมติ เช่น พระผู้เป็นเจ้า
๕. ความรับรู้ส่วนตัวในเรื่อง เกี่ยวกับเวลาและอวกาศรวมทั้งปรากฏการณ์

ตามธรรมชาติ

๖. ความรับรู้เกี่ยวกับวิกฤติการณ์ของชีวิตที่จะเกิดขึ้น เช่น ความเจ็บไข้ได้ป่วยและความตาย เป็นต้น

ในที่สุด Redfield ให้ความเห็นว่า โลกทัศน์ น่าจะหมายถึงลักษณะและทัศนคติของความต้องการหรือข้อตกลงที่มีต่อบุคคลอื่น หรือสิ่งสมมติอื่น เช่น พระเจ้า ผีสาง โดยเฉพาะสิ่งที่ไม่มีความรู้จะได้รับการยอมรับนับถืออย่างจริงจัง

Sol Tax พบว่าคนอินเดียในกลุ่มหนึ่งในกัวเตมาลา ผู้ซึ่งไม่ยอมรับต่อสัมพันธ์กับกลุ่มอื่น ๆ จะยังมีโลกทัศน์ในแบบโบราณอยู่ถึงแม้ต่อมาได้มีการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้ากับคนต่างกลุ่มบ้าง แต่โลกทัศน์ของเขาไม่เปลี่ยนแปลง

David L. Sills, ed. "World View." International Encyclopedia of The Social Science, 161 (1968) : 576-579.

จากการวิจัยในประเทศไทยได้สรุปข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของคนชราต่อสถาน
สงเคราะห์ไว้ดังนี้

คนชราที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ ถึงแม้ส่วนใหญ่มิได้สมัครใจมาอยู่ในสถาน
สงเคราะห์ก็ตาม แต่เมื่อเข้ารับการสงเคราะห์แล้วก็สามารถจะปรับชีวิตและทัศนคติ
ให้เข้ากับสถานสงเคราะห์ได้จากคำถามว่า "ชอบอยู่ที่ไหน" คนชราส่วนมาก
(ร้อยละ ๕๑.๓) ตอบว่าชอบที่ไม่ชอบเพียงส่วนน้อย (ร้อยละ ๒.๔) นอกนั้นตอบว่า
ชอบบ้างไม่ชอบบ้าง^๑

ส่วนการประเมินถึงสภาพปัจจุบันของคนนั้นได้ตั้งคำถามว่าท่านพอใจในสภาพ
ชีวิตปัจจุบันหรือไม่ เพราะเหตุใด คำตอบที่ได้รับพบว่าคนชราส่วนมากร้อยละ ๗๐
มีความพอใจต่อสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบันของตน คนชราชายมีความพอใจในความ
เป็นอยู่ของตนมากกว่าคนชราเพศหญิง เมื่อเปรียบเทียบระหว่างเขตพบว่า คนชราใน
เขตเมืองมีความพอใจในสภาพของตนมากกว่าคนชราในเขตชนบท ข้อนี้เป็นที่น่าสังเกต
ว่า อาจเกี่ยวเนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกันอย่างมากระหว่างเขต
เมืองและเขตชนบท.^๒

---

^๑ สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคนอื่น ๆ, ปัญหาและการกำหนดนโยบาย
ประชากรวัยชราในประเทศไทย, หน้า ๓๕.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๔.